

JYVÄSKYLÄN ORTODOKSISEN SEURAKUNNAN TOIMIKUNTARAKENTEEN UUDISTUS

Toimikuntarakennetyöryhmän loppuraportti 29.9.2023

Työryhmän tehtävänanto ja työskentely

Jyväskylän ortodoksisen seurakunnan strategian 2023–2027 mukaisesti laadittuun ja hyväksytyyn seurakunnan toiminta- ja taloussuunnitelmaan 2023–2025 on kirjattu yhdeksi vuoden 2023 toimenpiteistä seurakunnan toimikuntarakenteen tarkastelu. Suunnitelman mukaan vuoden aikana ”Kartoitetaan tarve ja eri toteutustavat toimikuntien määrän karsimiselle ja uudelleenjärjestelylle siten, että mahdolliset muutokset on saatettavissa voimaan valtuustokauden vaihtuessa vuoden 2024 alusta.”

Seurakunnanneuvosto on asettanut uudistusta valmistelemaan määräaikaisen työryhmän, johon kuuluvat edustajat seurakunnan nykyisistä toimikunnista ja vapaaehtoistyöstä vastaavat työntekijät. Toimikuntarakenteen uudistamisen eri vaihtoehtojen kartoittamisen lisäksi työryhmän on tehtävä esitys ensisijaisena pitämästään vaihtoehdosta, ja se voi tehdä myös muunlaisia esityksiä toimikuntien työtä tukevista ja hallintoa keventävistä toimista.

Toimikuntarakennetyöryhmä kokoontui puolivuotisen työskentelynsä aikana kolme kertaa, minkä lisäksi työryhmän jäsenet kävivät uudistuksesta keskustelua sähköpostitse kokousten välillä ja omissa toimikunnissaan. Työryhmän selvityksen tulokset ja esitykset on koottu tähän loppuraporttiin. Työryhmän valmistelemista esityksistä päätöksen tekee seurakunnanneuvosto ja tarpeellisilta osin seurakunnanvaltuusto.

Toimikunnat ja vapaaehtoistyö seurakunnassa nyt

Seurakunnassa toimii lakisäätteisten hallinnollisten toimielinten lisäksi kolme seurakunnanvaltuuston päätöksellä perustettua toimikuntaa, Diakoniatoimikunta, Kasvatustoimikunta sekä Perhe- ja nuorisotyötoimikunta. Toimikunnat vastaavat yhdessä vastuutyöntekijöiden kanssa oman seurakuntatyön alansa toiminnan suunnittelusta ja toteutuksesta, muun muassa tapahtumia ja erilaisia projekteja järjestäen. Toimikuntien työskentelyä ohjaavat niille vahvistetut ohjesäännöt, ja tehtyä työtä seurataan toimintasuunnitelmissa ja -kertomuksissa.

Virallisten toimikuntien lisäksi seurakunnassa toimii suuri joukko löyhemmin organisoituja vapaaehtoistyön muotoja. Yhdistysmuotoisesti järjestäytyneet tiistaiseurat toimivat yhteistyössä seurakunnan työntekijöiden kanssa ja toteuttavat seurakunnan muun toiminnan kanssa limittyviä toimintoja. Muut yleensä tiettyyn yksittäiseen tehtävään erikoistuneet ryhmät hoitavat esimerkiksi jumalanpalvelusten avustavia tehtäviä ja kirkkokahvituksia, ja ovat järjestäytyneet aktiivisen vetäjän ympärille sähköpostilistan, WhatsApp-ringin tai henkilökohtaisten yhteyksien kautta. Yksittäisiä vapaaehtoisia toimii myös kerhojen vetäjinä ja monenlaisten erikseen määrittelemättömien tehtävien hoitajina. (Liite 1.)

Kehitystarpeet ja uudistuksen tavoitteet

Seurakunnassa toimivien toimikuntien verraten suureen määrään on kiinnitetty huomiota seurakunnantarkastuksissa, mutta määrää ei ole nähty kielteisenä asiana niin kauan kuin toimikunnat

ovat toimivia. Nykyisten toimikuntien keskuudessa Diakoniatoimikunnassa ja Kasvatustoimikunnassa toimikuntamalli on koettu kankeaksi ja byrokraattiseksi ja uusien vapaaehtoisten rekrytoiminen toimikunnan toimintaan hankalaksi. Yhtenä haasteena on nähty myös toimikuntarajojen joustamattomuus, joka saa aikaan seurakunnan työmuotojen lokeroitumista haitaten erilaisten yhteistyökuvioiden syntymistä eri vapaaehtoisryhmien välillä. Usean toimikunnan ja vapaaehtoisryhmän mallissa haasteena on lisäksi tehdyn työn koordinoimattomuus suhteessa seurakunnan työntekijävetoiseen toimintaan, mikä lisää päällekkäistä tekemistä ja estää synergiaetujen syntyä.

Kolmen toimikunnan ja lukuisten vapaaehtoisryhmien mallissa on nähty myös hyviä puolia. Perhe- ja nuorisotyötoimikunnassa toimikunnan työskentely on koettu hedelmälliseksi niin työntekijöiden kuin luottamushenkilöidenkin osalta, eikä toimikunnan pyörittämiseen liittyviä hallinnollisia rutiineja ole ollut liiaksi. Toimikunnat ovat tuoneet uusia ideoita ja malleja seurakunnan toimintaan, ja niiden jäsenet ovat olleet myös aktiivisia käytännön tekijöitä.

Työryhmän näkemyksen mukaan mahdollisten seurakunnan toimikuntarakenteessa ja vapaaehtoistyön järjestämisessä tehtävien uudistusten on palveltava seuraavia tavoitteita:

- Vapaaehtoisten motivoiminen
- Vapaaehtoisten ja työntekijöitten jaksamisen tukeminen
- Seurakunnan elävänä ja monimuotoisena pitäminen
- Turhan hallinnon karsiminen.

Vaihtoehtoisia malleja meillä ja muualla

Suomen ortodoksisen kirkon seurakunnissa tehtävää vapaaehtoistyötä on organisoitu eri tavoin. Virallisiin toimikuntiin ja kevyemmin organisoituihin toimintapiireihin perustuva malli on muodossa tai toisessa käytössä useimmissa seurakunnissa, mutta toimikuntien ja toimintapiirien tehtävälajajako ja lukumäärä vaihtelevat, ja työalakohtaisten elinten lisäksi toiminnassa on myös alueellisesti rajattuja tai tietyn pyhäkköyhteisön toimintaan keskittyviä ryhmiä. Toimikuntarakenteelle vaihtoehtoinen tai toisinaan sen rinnalla toimiva malli on vapaaehtoistyön järjestäminen tiistaiseurojen kautta siellä, missä tiistaiseurat ovat vahvoja ja paljon tekijöitä kokoavia yhteisöjä. Kolmantena mallina on viime vuosina joissakin seurakunnissa kokeiltu vapaaehtoistyön organisoinnista työntekijäjohtoisesti palkatun vapaaehtoistyön koordinaattorin kautta.

Työryhmän näkemyksen mukaan mainituista malleista soveltuvin Jyväskylän seurakuntaan on jatkossakin ensin mainittu, joskin painopistettä työn organisoimisessa tulee siirtää hallinnollisesti raskeasta toimikunnasta kohti vapaamuotoisemman osallistumisen mahdollistavia ryhmiä. Tiistaiseurat ovat jatkossakin seurakunnan keskeisiä yhteistyötoimijoita, mutta eivät nykyisillä aktiivimäärillään pysty kantamaan vastuuta kaikista seurakunnan vapaaehtoistehtävistä. Vapaaehtoistyön koordinaattorin tehtävän perustamiseen ei seurakunnalla ole edellytyksiä, eikä uusia tehtäviä voida merkittävässä määrin sisällyttää nykyisten työntekijöiden ennestään laajoihin toimenkuviin.

Työryhmän esitys

Työryhmä esittää, että Jyväskylän ortodoksisessa seurakunnassa toimivat kolme työalakohtaista toimikuntaa lakkautetaan ja muutetaan vapaamuotoisesti organisoiduiksi toimintaryhmiiksi toimikuntakauden päättyessä vuoden 2023 lopussa. Lakkautettavien toimikuntien tilalle perustetaan

vuoden 2024 alusta alkaen uusi vapaaehtoistoimikunta. Perustettava toimikunta toimii seurakunnan eri vapaaehtoistyön ryhmien ja toimijoiden yhteistyöelimenä, johon nimetään edustajat keskeisten työalojen aktiivisista vapaaehtoisista ja jonka puheenjohtajana toimii seurakunnan vapaaehtoistyöstä vastaava työntekijä. Toimikunta suunnittelee ja koordinoi seurakunnassa tehtävää vapaaehtoistyötä yhdessä seurakunnan työntekijöiden kanssa. Toimikuntaa varten hyväksytään yksinkertainen ohjesääntö, jossa annetaan suuntaviivat sen työskentelylle. (Liite 2.) Vapaaehtoistoimikunnan alla toimivien, käytännön työstä vastaavien toimintaryhmien ja niiden vapaaehtoisten työtä tuetaan suunnitelmallisesti kannustaen ja palkiten.

Perustelut

Työryhmän näkemyksen mukaan Jyväskylän ortodoksisessa seurakunnassa on perusteltua säilyttää jatkossakin malli, joka mahdollistaa vapaaehtoisten aktiivisen toiminnan yhteistyössä seurakunnan työntekijöiden kanssa. Työn hallinnollista rakennetta on perusteltua keventää vapaaehtoistyöhön osallistumisen kynnyksen madaltamiseksi ja työntekijöiden koordinoititehtävän helpottamiseksi. Tämä on mahdollista, kun toimikuntien määrä minimoidaan ja eri toimintaryhmien vuorovaikutusta ja yhteistyötä lisätään. Vapaaehtoistyölle osoitettujen hallinnollisten veloitteiden vähentäminen ja ohjesäännön yksinkertaistaminen vapauttavat voimavaroja varsinaiseen työhön. Vapaaehtoisten suunnitelmallinen kannustaminen ja palkitseminen lisäävät motivaatiota ja jaksamista työssä.

Toimikuntarakennetyöryhmä

Auni Hirvonen

Anu Ojanperä

Seppo Salmi

Kaarlo Saarento, pj.

Joonas Ratilainen, siht.

VAPAAEHTOISTYÖ JYVÄSKYLÄN ORTODOKSISESSA SEURAKUNNASSA 2023*

Järjestäytyneet vapaaehtoistyön toiminnot

Toimintaryhmä tai piiri (vast.)	Vastuuhenkilö	Organisaatio
Diakoniatyötoimikunta	K Saarento, S Salmi (pj.)	toimikunta
Perhe- ja nuorisotyötoimikunta	V Ratilainen, M Kolehmainen (pj.)	toimikunta
Kasvatustoimikunta	M-L Kugler (pj.)	toimikunta
Jyväskylän tiistaiseura	J Ratilainen (pj.)	yhdistys
Ääneseudun tiistaiseura	S Falck-Leppänen (pj.)	yhdistys
Pihtiputaan tiistaiseura	M Kuha (pj.)	yhdistys
Ponomarit	S Riikonen	wa-ryhmä
Kirkkomummit	M Jeronen	wa-ryhmä
Kukkaryhmä	M Riikonen	ryhmä
Talkoorinki	E Elo	s-postilista
Lukupiiri (tauolla)	Piiriläiset vuorotellen	s-postilista
Ylönousemuksen kirkon kuoro	M-L Kugler, V Ratilainen	yhdistys/wa-ryhmä
Ylönousseet leipurit	Tuula Volotinen	ryhmä

Vapaaehtoisvetoiset seurakuntatyön muodot

Kerho tai piiri	Vastuuhenkilö
Kirkkokerho	A Aldea-Löppönen
Puuhakerho	A Aldea-Löppönen
Käspaikkapiiri	A-M Keurulainen, M-L Jurvanen
Jyväskylän nuoret aikuiset	A Saarento
Romaniankielinen keskustelukerho	A Aldea-Löppönen

Järjestäytymättömiä ja satunnaisia vapaaehtoistehtäviä

- Kirkkokahvitukset
- Kiinteistöjen siistimis- ja huoltotehtävät
- Papin ja kanttorin sijaistaminen
- Seurakunnan edustustehtävät
- Talkootyöt maakunnan pyhäköissä
- Jumalanpalveluksissa avustaminen

* Poislukien seurakunnan lakisääteisissä hallinnollisissa toimielimissä toimivat luottamushenkilöt ja pyhäkköjen isännöitsijät.

VAPAAEHTOISTOIMIKUNNAN OHJESÄÄNTÖ

1. Kokoonpano

Seurakunnanneuvosto valitsee toimikautensa alkaessa vapaaehtoistoimikuntaan jäsenet seurakunnanvaltuuston toimikauden ajaksi.

Seurakunnan vapaaehtoistyöstä vastaava työntekijä on toimikunnan itseoikeutettu jäsen ja puheenjohtaja.

Toimikunnan jäseniksi nimetään tarvittava määrä seurakunnan vaalikelpoisia jäseniä siten, että eri vapaaehtoistyön muodot ja toimintaryhmät sekä seurakunnan alueet ovat kattavasti edustettuina.

Jos toimikunnan jäsenen paikka tulee pysyvästi avoimeksi kesken toimikauden, seurakunnanneuvosto valitsee tämän tilalle uuden henkilön toimikauden jäljellä olevaksi ajaksi.

Toimikunta valitsee keskuudestaan varapuheenjohtajan ja sihteerin.

Seurakunnan vakinaisilla työntekijöillä on kokouksissa puheoikeus, mutta ei äänioikeutta.

Kokouksiin voidaan kutsua kuultaviksi asiantuntijoita, joilla on puheoikeus, mutta ei äänioikeutta.

2. Kokoontuminen

Puheenjohtaja lähettää kokouskutsun asialistoinen osallistujille viimeistään kaksi viikkoa ennen kokousta.

Kokous on päätösvaltainen, kun läsnä on enemmän kuin puolet toimikunnan jäsenistä.

Puheenjohtajan päätöksellä toimikunta voi kokoontua myös tietoliikenneyhteyden tai muun teknisen apuvälineen avulla.

Kokouksista pidetään pöytäkirjaa, jonka allekirjoittavat puheenjohtaja ja sihteeri sekä vähintään yksi toimikunnan keskuudestaan valitsema pöytäkirjantarkastaja.

3. Tarkoitus, tavoitteet ja tehtävät

Toimikunnan tarkoituksena on tuoda seurakunnan vapaaehtoistyössä toimivien jäsenten asiantuntemusta seurakunnan toimintaan ja päätöksentekoon.

Toimikunnan työn tavoitteena on edistää ja tehdä näkyväksi seurakunnan diakonia-, kasvatus- ja nuorisotyötä sekä kehittää seurakunnan itseymmärrystä palvelevana yhteisönä, jossa kaikilla on mahdollisuus osallistua ja vaikuttaa.

Toimikunta suunnittelee työntekijöiden kanssa seurakunnan toimintaa, koordinoi vapaaehtoisryhmien yhteistyötä, osallistaa seurakuntalaisia vapaaehtoistyöhön sekä pitää huolta vapaaehtoisten ohjauksesta ja jaksamisesta.

Toimikunta voi tehdä aloitteita seurakunnanneuvostolle ja -valtuustolle seurakunnan toimintaa ja vapaaehtoistyötä koskevissa asioissa.

Vuosikertomusta koskevat tiedot tulee toimittaa kirkkoherralle vuosittain helmikuun ja toimintaja taloussuunnitelmaa sekä talousarviota koskevat esitykset syyskuun loppuun mennessä.

Hyväksytty Jyväskylän ortodoksisen seurakunnan seurakunnanvaltuuston kokouksessa 9.11.2023.